

РЕЦЕНЗІЯ

РЕЦЕНЗЕНТА

**ДОКТОРА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА,
ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ УПРАВЛІННЯ КІБЕРБЕЗПЕКОЮ ТА ЗАХИСТОМ
ІНФОРМАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА
ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ
ЛЕГОМІНОВОЇ СВІТЛАНИ ВОЛОДИМИРІВНИ
НА ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ АСАН АЙСУЛУ НА ТЕМУ:
“УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ”,
ПОДАНУ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТІЮ 073 “МЕНЕДЖМЕНТ”
(ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ – 07 “УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ”)**

Актуальність теми

Невизначеність, виклики та загрози сучасного розвитку підприємств та економіки світу в цілому вимагають адаптаційних прийомів ведення бізнесу, які зосереджуються на впровадженні інноваційних рішень при управлінні технологічними, технічними, інформаційними процесами та знаходженні нестандартних підходів до фінансового забезпечення стійкості бізнес-моделей існування підприємств сфери електронних комунікацій. Складні умови ведення бізнесу сприяють впровадженню нових технологічних рішень, інтелектуалізації систем управління телекомунікаційними підприємствами, проведенню та інтегруванню результатів науково-дослідних робіт. Цифрові технології, розвиток цифрової економіки обумовлюють динамічні зміни економічного середовища, їхнього наповнення, передбачають впровадження нових засобів ведення бізнес-процесів економічними суб'єктами.

Функціонування вітчизняних телекомунікаційних підприємств відбувається під впливом геополітичних змін, невизначеності, зміни конкурентоспроможних акторів на глобальному ринку електронних комунікацій, тому інноваційний розвиток, вчасне ефективне управління фінансовим забезпечування набуває актуальності для

забезпечення стійкого розвитку та конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств. Гармонійне поєднання інновацій та новітніх інформаційних технологій уможливило позитивний синергетичний ефект на засадах ефективної системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Отже, обрана тема дисертаційної роботи Асан Айсулу є актуальною та своєчасною.

Обґрунтованість наукових результатів, висновків та рекомендацій

Достовірність отриманих наукових результатів Асан АЙСУЛУ забезпечується використанням застосованого статистичного та математичного апарату та збіжністю одержаних наукових результатів з результатами інших відомих досліджень, порівняння результатів моделювання з найкращими аналогами повною мірою забезпечило обґрунтованість сформульованих в дисертації висновків та рекомендацій.

Новизна наукових результатів дослідження

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовим забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств у новій економічній парадигмі. Для досягнення поставленої мети Асан Айсулу було вирішено низку наукових завдань, у результаті чого наукова новизна положень, що виносяться на захист полягає у наступному:

Удосконалено:

комплексну систему державної інноваційної політики післявоєнного відновлення держави та гармонізації функціонування сфери електронних комунікацій, яка передбачає системний підхід у формуванні нової парадигми державної політики інноваційного розвитку країни та включає: побудову основних її векторів з урахуванням пріоритетів галузей і сфер національної економіки та потреб регіонів України на засадах сталого економічного розвитку із використанням екоінновацій, діджитал-інновацій, фінансових інструментів зеленої економіки; гармонізацію сфери електронних комунікацій, як драйвера розвитку національної економіки (з виконанням державою функцій лідера та експериментатора, популяризатора та регулятора і захисника); модернізацію державної підтримки

інноваційного розвитку підприємств сфери електронних комунікацій з використанням інструментарію податкової і фінансової політики, яка враховує використання різноманітних витоків фінансових ресурсів та імплементується двома формами фінансової підтримки інноваційних підприємств: прямою та опосередкованою;

науково-методичний підхід до проведення діагностики рівня інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, який на відміну від існуючих підходів враховує особливості функціонування телекомунікаційних підприємств, що впливає на побудову відповідних функціональних фракцій інноваційного розвитку та передбачає застосування маркерів результативності за кожною функціональною фракцією та визначення інтегративного маркера з урахуванням шкали градації його рівня для репрезентативності існуючих інноваційних процесів та виявлення можливих потенційних трендів подальшого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств;

концептуально-методологічний підхід до дизайну фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств, як цілісної системи складових фінансового середовища телекомунікаційних підприємств, узгодженість функціонування яких спрямована на підвищення фінансової стійкості в процесі формування та імплементції управлінських рішень щодо унормування фінансових ризиків для покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку;

розроблено концептуальну модель покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, яка на відміну від інших ґрунтується на результатах SWOT аналізу сфери електронних комунікацій та трендотчингу телекомунікаційних підприємств з урахуванням домінант генерування, накопичення, трансформації, залучення фінансових ресурсів у відповідності до фінансових стратегічних орієнтирів діяльності підприємства та обґрунтування шляхів трансформації, застосування фінансових ресурсів на засадах оптимальності використання витоків фінансування; враховує можливі сценарії інноваційного розвитку, за якими можуть функціонувати підприємства відповідно до

існуючого життєвого циклу та фінансового стану: сценарії лідерства, екоінновацій, зелених фінансів, виходу на IPO, публічно - приватного партнерства.

Дістало подальший розвиток:

наукові положення щодо формування траєкторії розвитку управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств у парадигмі сталого економічного розвитку, яка ґрунтується на засадах сталого інноваційного розвитку із використанням екоінновацій, діджитал-інновацій, фінансових інструментів зеленої економіки, альтернативних витоків фінансового забезпечення з урахуванням особливостей сучасного етапу інноваційно-технологічного розвитку суспільного відтворення, глобальних та локальних військово-політичних, соціально-економічних ризиків та загроз, стратегічним орієнтиром якої є досягнення позитивної фінансової результативності та зміцнення фінансової стійкості, підвищення конкурентоспроможності та зростання інноваційного потенціалу телекомунікаційних підприємств;

теоретичне підґрунтя управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, а саме - презентовано категоріально-понятійний апарат та розкрито сутність економічних категорій та понять: інновації, як нововведення, спрямовані на поліпшення процесів і функціонування систем, що сприяють прогресивним змінам, забезпечують сталий економічний розвиток та мають ознаки креативності; фінансові ресурси підприємств, як сукупність високоліквідних активів, які знаходяться в його розпорядженні та спрямовуються на забезпечення безперервності функціонування бізнес-процесів та досягнення позитивної фінансової результативності; управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, як сукупність принципів, методів та інструментів прийняття та реалізації управлінських рішень в процесі пошуку і нагромадження, трансформації та використання різноманітних видів фінансових ресурсів, спрямованих на інноваційний розвиток з метою досягнення зміцнення фінансової стійкості та підвищення інноваційного потенціалу підприємства, забезпечення зростання добробуту топ менеджменту та членів колективу, врахування фінансових інтересів власників підприємств; фінансова

архітектоніка телекомунікаційних підприємств, як цілісна система складових фінансового середовища телекомунікаційних підприємств, узгодженість функціонування яких спрямована на підвищення фінансової стійкості в процесі формування та імплементації управлінських рішень щодо унормування фінансових ризиків для покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку;

наукові підходи до формування системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, яка включає матрицю витоків фінансового забезпечення, що на відміну від інших поділяються за видовою ознакою на традиційні і специфічні та ординарні і ексклюзивні з орієнтиром на місце їх знаходження відносно підприємства - внутрішні та зовнішні; композиційний дизайн яких, на відміну від існуючих включає форму надання - інтегрування (поєднання фінансових ресурсів приватних підприємств, громадських організацій, державних інституцій та благодійних фондів у процесі реалізації проєктів публічно-приватного партнерства); передбачає використання альтернативних витоків фінансування - венчурне фінансування, краудфандинг та фінансові ресурси бізнес-ангелів.

методичні підходи до управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, що складається із сукупності принципів, методів, інструментів та процедур, спрямованих на ефективне генерування, розподіл та використання фінансових ресурсів телекомунікаційних підприємств. Ці підходи допомагають забезпечити стабільність фінансового стану та збільшення фінансового потенціалу, активізувати інноваційну діяльність та покращити інноваційний потенціал, максимізувати прибуток та мінімізувати ризики, досягти стратегічних цілей інноваційного розвитку підприємства;

обґрунтування детермінант впливу на розвиток телекомунікаційних підприємств шляхом врахування сучасної економічної парадигми інноваційного розвитку та глобалізаційних викликів, основних проблемних аспектів забезпечення сталого економічного розвитку та конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств, які пов'язані з відставанням потреб сфери електронних комунікацій від стрімких діджитал трансформацій та процесів інноваційного поступу глобального

ринку електронних комунікацій, всієї світової економіки та соціального запиту суспільства.

Практична цінність отриманих результатів

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що обґрунтовано низка практичних методів і рекомендацій, які можуть бути використані телекомунікаційними підприємствами для вдосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку у новій економічній парадигмі сталого економічного розвитку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Робота виконувалася відповідно до комплексного плану науково-дослідних робіт Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій Міністерства освіти і науки України за темами: “Управління корпоратизацією підприємства”, “Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств”, в яких автором обґрунтовані теоретико-методичні положення щодо розробки та впровадження концепт-сценарію оцінки рівня інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств; надано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях

За результатами дослідження основні наукові результати опубліковано 15 робіт, з них: 8 статей у наукових фахових виданнях (у т.ч. дві статті у наукових періодичних виданнях, які індексуються у міжнародній наукометричній базі даних Scopus, 6 статей у фахових виданнях України категорії “Б”), 1 розділ колективної монографії, опублікований у країні ЄС та 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Оцінка змісту дисертації, відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертація Асан АЙСУЛУ є завершеною науковою працею. Її обсяг, структура та зміст відповідають вимогам, що висувають до дисертацій, встановлених вимогами

наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 за спеціальністю 073 “Менеджмент”.

Дисертація виконана українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю наукової літератури.

Недоліки та зауваження

Ознайомлення зі змістом дисертації Асан АЙСУЛУ дозволяє відзначити змістовність та логічність побудови викладеного матеріалу, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і пропозицій, які сформульовані здобувачем самостійно. Структура дисертаційної роботи визначається метою, поставленими завданнями для її досягнення. Мета дослідження визначена коректно.

В цілому, позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих автором результатів, слід відмітити ряд дискусійних положень та висловити окремі зауваження:

1. Заслуговує на увагу слушність і доцільність, в умовах діджитал трансформації економічного середовища представлені напрями удосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств із застосуванням діджитал-інновацій, проте мало уваги приділено проблемним аспектам використання 4G та перспективам використання 5G, як важливої складової подальшого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

2. Цілком логічним було б в п. 2.3 приділити увагу всьому ланцюгу руху фінансових ресурсів в процесі функціонування телекомунікаційних підприємств з урахуванням таких складовим як генерування, нагромадження та трансформування фінансових ресурсів, що є особливо актуальним в умовах застосування альтернативних джерел фінансового забезпечення.

3. В дисертації варто було б акцентувати більше уваги на організаційних аспектах сучасної практики управління фінансовим забезпеченням телекомунікаційних підприємств в нових економічних реаліях.

4. При тому, що авторка має своє власне, достатньо переконливе й умотивоване бачення економічної природи та змісту поняття “управління фінансовим

забезпеченням сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств”, варто було б чіткіше визначитися із фінансовою складовою сталого інноваційного розвитку.

5. Дискусійним, на наш погляд, вважаємо використання термінів “матриця витоків фінансового забезпечення”, “альтернативні витoki фінансування”, найбільш вдалим мало би бути: “матриця ресурсів фінансового забезпечення”, “альтернативні ресурси фінансування”.

Оцінюючи в цілому проведені автором дослідження, вважаємо, що дисертаційна робота Асан Айсулу “Управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств” є закінченим науковим дослідженням важливої проблеми та за змістом, рівнем теоретичної та методичної обґрунтованості і практичної значущості висновків і рекомендацій відповідає вимогам, які висуваються до наукових досліджень. Вказані недоліки не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи та не впливають на загальну позитивну оцінку.

Висновок

За рівнем наукової новизни, якістю одержаних наукових та практичних результатів, достовірністю та обґрунтованістю висновків та рекомендацій дисертаційна робота Асан Айсулу на тему “Управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств”, відповідає спеціальності 073 “Менеджмент”. і чинним вимогам п. 6-9 “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а авторка поданої роботи – Асан АЙСУЛУ заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 “Менеджмент”.

Рецензент:

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри Управління
кібербезпекою та захистом інформації

Підпис Легоміної С.

ЗАСВІДЧУЮ

Учений секретар
Державного університету
інформаційно-комунікаційних технологій
Т. Енгела

Світлана ЛЕГОМІНОВА

